

COMPETENȚELE INFORMAȚIONALE ALE UTILIZATORILOR (STUDIU DE CAZ)

Diana Dabija, Liudmila Curbanova
Biblioteca Tehnico-științifică a UTM,
Filiala Facultății Tehnologia Alimentelor

Abstract: *Comunicarea susține importanța formării culturii informației, prezintă rezultatele testării utilizatorilor bibliotecii filiale a Facultății Tehnologia Alimentelor a UTM privind nivelul competențelor informaționale. În baza datelor obținute și sugestiilor respondenților sunt propuse recomandări de îmbunătățire a instruirii informaționale.*

Cuvinte cheie: utilizator, competențe informaționale, cultura informației, instruire, evaluare.

Cultura informației reprezintă un factor determinant în dezvoltarea societății contemporane, deoarece o societate bazată pe informație și cunoaștere este de neconceput fără instruirea pe parcursul întregii vieți și, respectiv, fără competențe informaționale de nivel înalt. Cultura informației devine condiția primordială a profesionalismului și succesului specialiștilor din orice domeniu. Iată de ce, concomitent cu pregătirea profesională, viitorii specialiști trebuie să obțină competențe informaționale și proprie experiență vizavi de orientarea corectă în torentul informațional, să dețină abilități de căutare și evaluare a informației.

Conceptele utilizate pentru a desemna abilitățile informaționale sunt multiple. Din analiza publicațiilor se desprinde principala idee că noțiunea de „information literacy” deocamdată nu este clar definită în limba română. Diversitatea de opinii și dificultatea de a ajunge la un numitor comun, se referă la definirea unor termeni precum sunt: instruirea bibliografică, orientarea în bibliotecă, dezvoltarea abilităților informaționale, formare documentară, cultura informațională, cultura informației, competențe informaționale, competențe în utilizarea informației, abilitatea de a mânui informația, competențe în utilizarea calculatorului, competență digitală etc.

Analizând subiectul respectiv, optăm pentru noțiunea de „competențe informaționale” cu echivalentul conceptului de „information literacy”, introdus în anii 70 ai sec. XX., care poate fi definită drept „capacitatea individului de a utiliza anumite tehnici și resurse informaționale, în scopul soluționării unei probleme și modalitatea de învățare a individului de a se angaja în procesul de utilizare activă a informației” [2, p. 4].

Competențele informaționale ale utilizatorilor constituie factorul cheie vizavi de orientarea în torentul informațional. Ele sunt primul pas pe calea realizării scopurilor educaționale. Utilizatorii trebuie să-și dezvolte competențele lor informaționale de-a lungul întregii vieți, dar mai ales, în anii de studii și, bibliotecarii ca membri ai comunității educaționale, și specialiști în domeniul

activității cu informația, trebuie să învețe să joace rolul principal în asigurarea formării și dezvoltării competențelor informaționale la utilizatori. Folosind capacitățile lor creative și posibilitățile profesionale și sprijinindu-se pe programe integrate în cursurile de instruire, bibliotecarii trebuie să contribuie activ la procesul educațional, ajutând utilizatorii în aspirațiile lor de acumulare și perfecționare, de cultivare a deprinderilor și abilităților, cunoștințelor și valorilor, necesare pentru a continua studiul pe parcursul întregii vieți.

În această ordine de idei, Biblioteca filială de la Facultatea de Tehnologii Alimentare (FTA) participă activ la formarea și promovarea culturii informației a utilizatorilor și, deci, la dezvoltarea competențelor informaționale ale acestora. În scopul dat sunt folosite diverse forme și metode de instruire, cum ar fi:

- consultațiile individuale;
- consultațiile în grup;
- orele de cultură informațională destinate studenților anului 1;
- expozițiile „Achiziții noi”;
- expozițiile tematice;
- zile de informare etc.

Competențele informaționale ale utilizatorilor nu au un nivel constant, ele variază de la un torent de utilizatori la altul, în funcție de contingentul de studenți înmatriculați anual la facultate.

Optând pentru dezvoltarea competențelor informaționale, biblioteca trebuie să monitorizeze evoluția acestora, pentru a-și stabili corect metodele de muncă și a evalua propria activitate pe direcția dată.

În contextul celor relatate mai sus, biblioteca filială a efectuat evaluarea competențelor informaționale ale utilizatorilor, utilizând ca metodă *Testul*. Acesta a cuprins 10 întrebări și s-a referit cu precădere la cunoașterea principalelor instrumente de regăsire a informației în BTȘ a UTM. În calitate de respondenți au participat: studenți (anii III și IV), cadre didactice și colaboratori.

Au fost răspândite 70 teste, recuperate – 67, rata de participare fiind destul de înaltă. În continuare vom prezenta rezultatele obținute.

Mai întâi de toate, de menționat faptul, că utilizatorii cunosc *destinația catalogului alfabetic*, 64 din 67 respondenți au marcat corect varianta de răspuns – în catalogul alfabetic publicațiile pot fi găsite după autor.

Totodată, respondenții au menționat corect *funcția principală a catalogului sistematic* – în catalogul sistematic publicațiile pot fi găsite după domeniul științei din care fac parte, aici raportul răspunsurilor fiind 62:67.

Întrebați, cum fac căutările în *catalogul electronic*, 51 respondenți au marcat varianta - publicațiile pot fi găsite după subiect, 33 au menționat - după autor, 28 după titlu. Este îmbucurător faptul, că utilizatorii pot face căutări în catalogul

electronic, mai ales, conform rezultatelor, unii au subliniat două sau chiar trei variante. Însă, ideal ar fi fost, dacă toți 67 respondenți ar fi menționat toate variantele, fiindcă toate sunt exacte.

Privitor la stabilirea *prezenței în bibliotecă a unei reviste*, au fost numite corect toate trei surse: fișierul edițiilor periodice, catalogul electronic, ajutorul bibliotecarului. Însă, ca și în cazul de mai sus, nu toți respondenții au numit toate variantele: 24 au marcat fișierul edițiilor periodice, 21 respondenți au răspuns că vor găsi informația în cauză în catalogul electronic, 11 – în fișierul analitic, 11 – vor apela la consultația bibliotecarului.

La întrebarea: *unde veți căuta literatură pentru elaborarea tezei de licență?* utilizatorii s-au pronunțat suficient de bine și anume: vor efectua căutările în catalogul sistematic – 60, în publicațiile de referință – 12, în publicațiile periodice – 25, în catalogul alfabetic – 5. Reiese, catalogul sistematic este cel mai solicitat instrument de regăsire a informației, ceea ce este corect.

Dacă să vorbim despre *utilizarea bazelor de date științifice*, amplasate pe site-ul bibliotecii, apoi la acest capitol situația este de așa natură: pentru scrierea comunicărilor la conferințe/simpozioane științifice au optat 25 respondenți, pentru elaborarea tezelor de licență – 31, pentru exercitarea lucrului individual – 24, pentru însușirea materiei de cunoștințe la disciplinele de studiu – 23. Cu siguranță, bazele de date științifice se folosesc, în primul rând, pentru studiul aprofundat și pentru cercetare, dar ele sunt indispensabile și procesului de învățare. Este un fapt pozitiv că respondenți utilizează bazele de date în legătură cu toate aspectele procesului universitar.

Întrebați: *în ce ordine vor aranja literatura în bibliografia unei lucrări didactico-științifice* (teză de licență, comunicare, referat), respondenții au menționat următoarele variante de răspuns: în ordinea alfabetică a numelor autorilor sau a titlurilor (a cărților fără autor) – 50, după tipul documentelor – 15, în ordine cronologică – 2. Observăm, majoritatea subiecților au ales varianta mai des întâlnită în practică, care, de fapt, este și cea mai comodă.

La întrebarea: *vă rugăm să menționați din ce domeniu al științei este cartea: „Segal Rodica. Biochimia produselor alimentare”* 29 utilizatori au optat pentru varianta de răspuns „biochimie”, 16 – pentru „industria alimentară”, 22 – pentru „tehnologia produselor alimentare”. Toate variantele sunt corecte, lucrarea într-adevăr se referă la două domenii ale științei.

Referitor la identificarea *cuvintelor cheie* de către utilizatori, de menționat următorul lucru: 62 de respondenți cunosc această sintagmă, fapt, pe care l-au demonstrat cu prisosință. Ei au numit mai multe cuvinte cheie vizavi de o temă concretă la specialitate.

Nu mai puțin important este cunoașterea de către utilizatori a *ordinii aranjării cărților electronice în rubrica e-literatură pe site-ul bibliotecii* (www.library.utm.md), de aceea ultima întrebare din test s-a axat anume pe acest subiect. La întrebarea în cauză 53 respondenți au oferit un răspuns adecvat: după domeniul științific al publicației, restul respondenților nu au răspuns.

În ansamblu, conchidem:

- Testarea evocă un nivel bun al competențelor informaționale ale utilizatorilor bibliotecii;

- În cadrul strategiei de informare predomină interesul pentru utilizarea diferitor instrumente de informare și accesare a informației;

- Resursele de informare ale bibliotecii sunt apreciate și utilizate.

Totuși, dezvoltarea competențelor informaționale ale utilizatorilor rămâne a fi o sarcină permanentă a bibliotecii. Trebuie luate în considerare aspectele:

- promovarea valorii culturii informației;
- dezvoltarea competențelor informaționale ale utilizatorilor;
- diversificarea metodelor educării informaționale;
- facilitarea accesului la informație;
- cuprinderea tuturor utilizatorilor cu acțiuni de formare a culturii informației ;
- efectuarea analizelor de impact a culturii informației.

Bibliografie:

1. Landoy, Ane. Provocările culturii informației în bibliotecile universitare din Republica Moldova /Ane Landoy, Silvia Ghinculov, Angela Repanoici, Natalia Cheradi // Magazin bibliologic. - 2017. - Nr. 1 - 2. - P. 77– 81. - ISSN 1857-1476.
2. Lau, Jesús. Linii directoare privind cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți / Jesus Lau; Nelly Țurcan (red. și trad.); M.Vatamanu, N. Cheradi (trad.). – Chișinău: Gunivas, 2010 . - 64 p. – ISBN 978-9975-4070-2-1.
3. Staver, Mihaela. Surse electronice de informare utilizate în formarea culturii informației utilizatorului // Magazin bibliologic. - 2017. - Nr. 1- 2. - P. 82-88. - ISSN 1857-1476.